

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 45 (1924) 1994 m. lapkričio mėn. 22 d.

Elia 39-tus Metus.

Melbourne

KALĖDŲ SVEIKINIMAI

Jau artinasi Kalėdų šventės. Savo gimines, draugus, artimuosius, organizacijos savo narius pasveikinkime per „Tėviškės Aidus.“ Trumpas, tradicinis sveikinimas tik \$10, atsiunčiant kartu su sveikinimais, kurie bus atspausdinti „TA“ Kalėdų laidoje. Nelaikime paskutinės dienos, jau dabar iš anksto atsiųskime sveikinimus ir rūpesčiai dings.

Apmokėtus sveikinimus atsiųsti iki gruodžio 1 d., nes juos reikia sugrupuoti prieš leidžiant kompiuterį.

Prašome visų skaitytojų prisijusti prenumeratą už ateinančius metus, o dar neapsimokėję už šiuos metus, nuosirdžiai prašome nebedelsti.

„Tėviškės Aidai“ Redakcija
ir Administracija

Vokietijos kaizerio kariaunų žygiai. Slapti ir negražūs Hitlerio su Stalinu susitarimai mus pasidalyti jau nuėjo į praeitį ir jie visi jau ilsisi kapų gilumoje, o Lietuva tebėra gyva.

Karalius Dovydas savo giesmėse apie Jeruzalę išsireiškė: „Šis miestas yra nesugriauzamas, nes Dievas yra viduje“. Šiandien Kariuomenės šventės proga mąstydami apie mūsų tautos likimą, galime drąsiai sakyti, kad lietuvių tauta yra nesunaikinama, nes Dievo ir Tėvynės meilė yra jos žmonių širdyse, o mūsų tikėjimas į Lietuvos prisikėlimą buvo nepalaužiamas, todėl lietuvių tauta ir Lietuvos valstybė vėl yra gyva.

Kariuomenės šventė

Rašo Albinas Pocius

Lapkričio 23-čioji, tai mūsų Kariuomenės šventė, kurią mes laisvoje Lietuvoje labai iškilmingai švęsdavome. Visas kraštas pasipuošdavo vėliavomis, o miestų gatvėmis žygiuodavo darnios mūsų karių ir šaulių gretos. Mes jautėmės laimingi, nes negalėjome ir pagalvoti, kad pikčiausi pasaulyje priešai, komunizmas ir fašizmas susitarė pasidalyti Lenkiją ir Pabaltiją tautas. Prisimindavome Kariuomenės šventę ir išeivijoje, tik čia ji buvo daugiau susirūpinimo dėl mūsų tautos ateities ir tvirtos pasiryžimo diena kovoti prieš okupantus ir neleisti jiems išbraukti Lietuvos vardo iš pasaulio žemėlapių. Mes taip pat kovojome, kad būtų išsaugotas Lietuvos okupacijos nepripažinimas tarp didžiųjų Vakarų valstybių, Vašingtone, Londone ir Kanberoje.

Mes savo atsieikėme, nes patys savo tarpe buvome vieningi ir nenusilenkėme prieš okupantą, todėl ir didžiųjų valstybių diplomatams nebuvo patogiu mus išmainyti ant istorinio Barabo. Mes savo kario priesaiką duotą laisvės metais Lietuvoje, ginti ir saugoti Tėvynės laisvę, pilnai išlaikėme ir tik maža saujelė nesusipratėlių nusielenkė prieš aukso veršį arba pamiršo savo pareigas Tėvynei. Mums buvo gaila jų, nes kas pasitraukia iš kovos lauko, nėra garbingas žmogus, be to ir jis pats yra nelaimingas, nes praranda savo draugus ir nebeturi gyvenimo prasmės.

Šiandien mes jau penktą kartą

Lietuvai atgavus laisvę švenčiame Kariuomenės šventę Tėvynėje ir išeivijoje. Mes švenčiame su pasididžiavimu, kad Lietuva vėl yra laisva, ir mes jaučiame, kad savo priesaiką ištesėjome. Mes dėkojame Dievui, kad gyvi sulaukėme Lietuvos prisikėlimo. Mes dabar matome, kad mūsų tikėjimas į Lietuvos prisikėlimą nebuvo tuščia svajonė, bet realus kovos tikslas ir Dievui padedant mes laimėjome.

Minėdami Kariuomenės šventę mes prisimename visus žuvusius dėl Lietuvos laisvės, kurie savo pasiaukojimu atpirkė mums laisvę. Mes lenkiame savo galvas prie žuvusių pergalingose Nepriklausomybės kovose kapų. Prieš 1941 m. Birželio sukilimo aukas, mes su pagarba prisimename pokario partizanus. Gerbiame šių laikų didvyrius, kurie beginkliai drąsiai stojo prieš okupanto tankus prie Televizijos bokšto arba Medininkų pasienio sargybos poste. Reiškiame pagarbą Rainių miškelio ir Sibiro tremties kankiniams. Jų visų aukos dėka Lietuva šiandien vėl yra laisvųjų Europos tautų šeimoje. Ištikrųjų lietuvių tauta sudėjo ant Tėvynės aukuro daug daugiau negu bet kuri Europos tauta, buvo parduvinėjama Jaltoje, Teherane ir Postdame.

Vienas prancūzų rašytojas, vienoje savo knygoje rašo: Tauta, kuri nesididžiuoja savo garbinga praeitimi, niekada neturės didingos ateities ir tauta, kuri nenusilenkia

prieš savo didvyrių kapus, niekada neišaugins savo sūnų ir dukterų, kurie nebijotų mirti už savo tautos laisvę. Mes visada su pasididžiavimu gerbėme didingą mūsų tautos praeitį ir su pagarba minėjome žuvusius už Lietuvos laisvę.

Už tai, kad mylėjome laisvę ir nenorėjome nusilenkti okupantui, mes turėjome gyventi ne tėviškoje, bet tolimame Australijos žemyne. Tačiau kur mes bebūtume, Tėvynėje ar išeivijoje, visi esame viena tauta, tos pačios Lietuvos vaikai ir nešame tas pačias pareigas savo tautai, kovodami visi bendrai, kad mūsų Lietuva amžinai būtų laisva ir mūsų nepriklausomybė būtų pilnai užtikrinta.

Simtmečių bėgyje per Lietuvą daug okupantų praėjo, nes mes stovime kelyje tarp Rytų ir Vakarų. Praėjo iš visos Europos valkatų ir plėšikų kryžiuočių kraujo ir ugnies krikštas. Švedų naikinamieji karai. Napoleono, Rusijos carų ir

Istorija ir dabartis

1927 metų priesaika: nuo vėliavos gėdulą nurišti tikrai Gedimino kalne

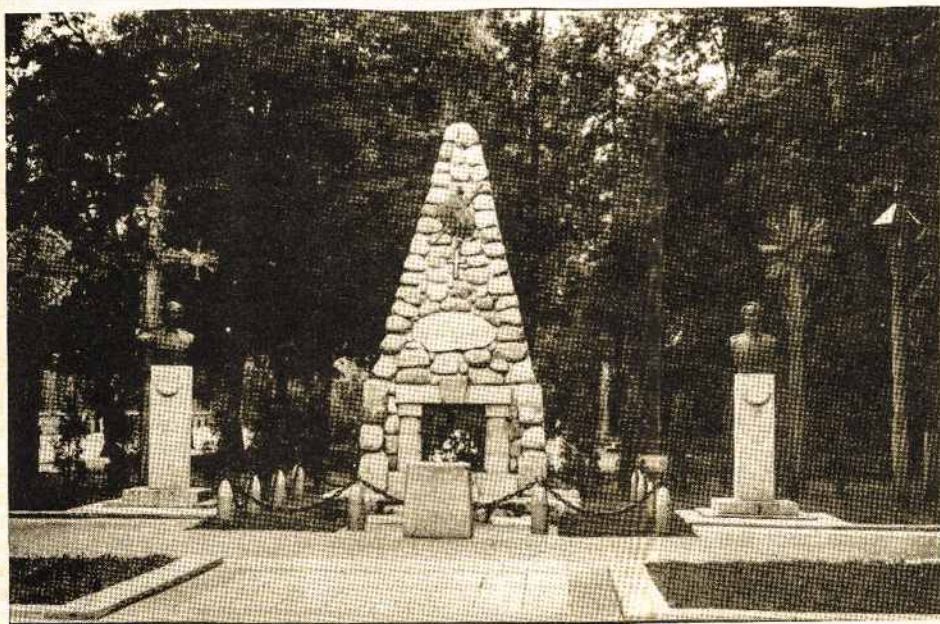
Vytautas Kazukauskas

Buvo ankstyvas 1939 metų lapkričio 19-osios rytas. Į traukinį Kauno geležinkelio stotyje susėdo 650 Sančių šaulių. Tik prieš tris savaites Lietuvos kariuomenė

įžygiavo į senąją sostinę, o Sančių šaulių būrys šį savo žygį į Gedimino miestą buvo numatęs dar 1927 metais.

Tą karštą 1927-ųjų rugpjūčio 14 dieną Sančių šaulių būrys šventė savo metinę šventę. Po iškilmingų pamaldų dailiais medžio raižiniais akį traukusioje Sančių karių bažnyčioje, padėjęs vainiką ant šaulio Adomaičio kapo, būrys nužygiavo į 2-ojo pėstininkų DLK Algirdo pulko aikštę. Kai prisiekė nauji šauliai, sustingo būrio rikiuotė, gerbdama ginklu. Vėliavnešių rankose palinko būrio vėliava. Šaulių sąjungos pirmininkas Rapolas Skipaitis, būrio vadas Andrius Kazukauskas, vienas pirmųjų Sančių šaulių Antanas Našlėnas-Juzėnas, kaip rašo tą metų „Trimitas“ (Nr. 33), „perrišo gedulo kaspinų būrio vėliavą kaip gedulo ženklą pagrobtosios sostinės, kurį pasižadėjo nuimti Vilnių atvadavus tik Gedimino kalne. Žmonių buvo labai daug...“ Visi jie, susirinkę šioje didžiulėje aikštėje, diriguojant būrio, „tautiškojo choro“ dirigentui leitenantui Zebrauskui, užtraukė Antano Vaičiūno giesmę „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim!“ Tai buvo neeilinė giesmė. Anot poeto St. Santvaro ir porf. M. Biržiškos, „ši giesmė mūsų

(Nukelta į 2-trą psl.)

Kauno Karo muziejaus sodelyje vėl stovi Aukuras žuvusiems už Lietuvos laisvę, atkurtas nežinomojo kareivio kapas – brangūs mūsų tautos kovų atminties paminklai, buvę sunaikinti sovietmečiu

Nuotr. Alf. Laučkos

Istorija ir dabartis

1927 metų priesaika: nuo vėliavos gedulą nurišti tiksliai

Gedimino kalne

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kovos dėl Vilniaus metu virto mums antruoju himnu“ ir būdavo giedama visų švenčių ir iškilmų metu tuojau po Lietuvos himno. Ir tą giedrą popiečio valandą skambėjo žodžiai: „Kaupias skausmas ir dangus toks debesingas“, išreikšdami tautos sielvartą ir nerimą dėl pavergtojo Vilniaus lietuvių skriaudų ir kančių. Nerimauti buvo dėl ko.

1927 metais Vilniaus krašte sustiprėjo represijos: uždaryta lietuvių mokytojų seminarija ir 48 lietuvių skaudus pradžios mokyklos, areštuota 20 lietuvių kultūrininkų. Išvaikyta daug švietėjiškos „Ryto“ draugijos skyrių su bibliotekomis, choralais, vaidintojų būreliais. Bažnyčiose uždraustos lietuviškos pamaldos. Tą spalį „Trimitas“ rašė: „Lietuvos vyriausybė ryšy su persekiojimais Vilniaus krašte pasiuntė telegrafu notą Tautų Sąjungai, kurioje prašo jos imtis atitinkamų žygių prieš lenkų terorą“. Kol TSaryba šį klausimą įrašė į savo gruodžio sesijos dienotvarkę, Vilniuje lapkričio 22-24 dienomis, demonstruodami jėgą, susirinko Lenkijos generalitetas, užsienio politikos vadovai ir pats maršalas J. Piłsudskis. Kai kurie kariškiai reikalavo: „Maršale, vesk mus na Kowno!“

Tuo metu šaulių būrys ir priėmė priesaiką nurišti gedulą nuo savo vėliavos tiksliai laisvame Gedimino kalne.

Tokiu pasiryžimu tada gyveno visa lietuvių tauta. Plakatai skelbė: „Atmink, lietuvi, tuomet širdį tu paguosi, kuomet Vilnių atvaduos!“ Vilniaus krašto lietuviškoms mokykloms, organizacijoms ir įstaigoms skiriamas įvairių vakarų pelnas, dirbantieji aukoję vienos dienos uždarbį, net mokiniai dėjo savo centus Vilniui.

Ypač minėta spalio 9-oji, Vilniaus užgrobimo diena. Gedulingos pamaldos visose bažnyčiose. Pusiau nuleistos vėliavos. Juoda skraiste apgaubtas Vytis įstaigose ir vitrinose. Juodi rėmai „ant nepriklausomos valstybės pagrindo stovinčiuose laikraščiuose“. Deklamacijos, chorai ir paskaitos apie Vilnių pilnutėlėse salėse. „Laisvės alėja sunku praeiti. Visi laukia dyklytos, kada didinga tyla bus pareikštas protestas prieš sostinės pagrobimą. Sustaigia sirenos, sugaudžia Laisvės varpas. Ne vieno akyste matyti riedančios iš susijaudinimo ašaros“, - rašė „Trimitas“. O vakarais nuo Karo muziejaus į karių savanorių kapus su degančiais fakelais traukia ilgos eisenos...

Vieną šaltą trečiojo dešimtmečio pabaigos spalio dieną (dabar sunku pasakyti, kuriais metais) mano tėvas su savo būrio šauliais Sančiuose, kur susibėga A.

Juozapavičiaus prospektas ir Sodų gatvė, savo rankomis pasodinę Vilniui atminti ažuoliuką, atpėrė žaliai nudažyta ir kasmet atnaujinama tvorele. Seni šančiškai pasakojo, kad vyrams gerbiant ginklų, garsi Valstybinio teatro artistė Ona Rymaitė čia padėklamavusi ką tikai parašytas P. Vaičiūno eiles: „Kuzdėk mums lapeliais kasdieną, kad Vilniun mes Vytį vedę, užtrauktumėm dainą iš vieno“.

Gedulų perrištą vėliavą Sančių šauliai kiekvienais metais su pagarba perduodavę najai išrenkamai būrio valdybai. „Susirinkimo pirmininkas St. Lipnickas iškilmingai įteikė būrio vėliavą vyriausiam amžiumi naujos valdybos nariui šauliui Litvinui ir palinkėjo, kad jam tektų nuo patikėtos vėliavos nurišti gedulą raiškė“, - 1931 metais rašė „Trimitas“.

„Toks, sakyčiau, Golgotos kelias nuvedė Lietuvą į savo istorinę sostinę Vilnių. Tame kelyje tautos instinktas buvo teisingesnis net už vingiuotus diplomatų samprotavimus“, - taip pasaulyje analogo neturėjusią visos tautos kovą už savo teisėtą sostinę apibūdimo žymus diplomatas Vaclovas Sidzikauskas, pats gyęs Vilniaus bylą Tarptautiniame Hagos tribunole 1931-aisiais.

Gera prisimenu, kaip gruodžio sukaustytose Sančių gatvelėse 1939-ųjų lapkričio 19-osios išvakarėse skubėjo mūsų kaimynai, vyrai ir moterys šauliai, ir tėvas (tada jau savanorių kūrėjų būrio šaulys), pakiliai ruošdamiesi neeilinei rinklonei į ką tik atgautą sostinę, rinkdami lauktuves Vilniaus šauliams, tvarkydami žemėn uniformą. Žinomas to meto žurnalistas, „Mūsų Vilniaus“ žurnalo redaktorius Vincas Uždavinys spaudoje pažymėjo, kad iš visų Lietuvos šaulių būrių „pirmieji vyksta Vilniui Sančiai“, kurių vien geležinkelininkų grupė surinkusi Vilniaus Geležiniam fondui 10432 litus.

Paskui specialaus traukinio vagonuose netilo dainos, juokas, dar netolimų Vilniaus kovų prisiminimai. Už Vievio visi puolė prie langų ties buvusią administracijos liniją: nuo čia surūdijusiais bėgiais 19 metų nevažiavo į Vilnių traukiniai.

V. Uždavinys, pats dalyvavęs tame šančiškių žygyje, jį aprašė tų metų „Trimitas“: „Vilnius žino, kad atvyksta svečiai iš Sančių. Visomis gatvėmis vilniečiai bėga stotin, glėbius Vilniaus gelių nešini. Juk tai pirmas susitikimas Vilniaus šaulių su Kauno šauliais (...) Trumpas žvilgsnis į Vilniaus mūrus (...) Prie Aušros Vartų altoriaus uolus Sančių darbininkas, to būrio garbės narys kun. Pupaleigis.

Susijaudinęs. Nepaprastos pamaldos, nepaprasta vieta. Sako pamokslą savo broliams šančiškiams ir vilniečiams“.

V. Uždavinys užrašė tą kunigo pamokslą Aušros Vartuose: „Ilgas buvo mūsų kelias į čia. Atėjome pas Dievo Motiną Mariją padėkoti Jai už Vilnių. Sugrįžome čia, atnešdami nedrumstą, gryną tikėjimą ir mylintias šią vietą Lietuvos laukų širdis (...) Atėjome prašydami palaimos ir globos mūsų Tėvynei, jos Laisvei...“

Tas sekmadienio rytas buvo šaltas, krito pirmasis sniegas. Tačiau, rašo V. Uždavinys, „kai šaulių vėliava su didžiulėmis miniomis kopė į Gedimino kalną - gražiai nušvito saulė, žvilgėjo Neris ir bažnyčių bokštai, kilo ir taip jau pakili nuotaika (...) Ties Gedimino bokštu išsiriškavo vieni prieš kitus vilniečiai ir kauniečiai. Prie Sančių būrio vėliavos su plačiu juodu kaspiniu - garbės sargyba: savanoris A. Kažukauskas, senukas 67 metų šaulys vėliavininkas P. Zemaitis, savanoriai Vl. Sabiničius ir P. Stulgaitis. Įspūdingiausias momentas - 1-ojo pėst. DLK Gedimino pulko vadas L. Gustaitis nuriša juodąjį kaspinę, tardamas atitinkamą žodį ir pasirašydamas reikšmingą aktą“.

Paskui vainikai ant J. Basanavičiaus, Ciurlionio, Vileišių ir Lietuvos sanavorių kapų Rasose. Ir iškilmės sausakimšioje Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje (dab. „Vaidilos“ teatras), kokių gimnazijos direktoriaus M. Sikšnio žodžiais, „dar niekuomet čia nebuvo“.

V. Uždavinys pasakoja: „Kalba šaulys, savanoris A. Kažukauskas. Jo rankose dviejų rūšių ginklai: atvežti revolveriai broliams šauliams vilniečiams ir Didieji Vilniaus pasai, kur buvo kraunamos aukos Vilniaus laisvei. Paskutinįjį kartą vizuoja juos K. Stašys, Vilniaus lietuvių visuomenės vadas“.

„Po iškilmų kalbų didžiulio 80 žmonių Sančių šaulių choro koncertas, kuriam dirigavo muzikas Albinas Ceičys, vėliau mano klasės auklėtojas. Pamenu, sugrįžęs tėvas pasakojo, kad tada visa salė su choru paskutinįjį kartą užtraukusi garsiąją P. Vaičiūno giesmę ir, kaip įvykęs stebuklas, nuskambėjo jos žodžiai: „Vilniuj gimė ir tik Vilniuj mes atgimsim. Gedimino kalne milžinai atbus!“

Teko matyti tą juodą, platų (60 cm) ir ilgą (2cm), perregimą vualį, kurį, nurištą nuo vėliavos Gedimino kalne, tėvas parsivežė namo į Sančius. Kai 1941-ųjų birželio pabaigoje tėvas ir kitas Sančių šaulių žygio į Vilnių dalyvis geležinkelio darbininkas Adolfas Daknys žuvo, sušaudyti Cervenės balose drauge su daugybe kitų dorų Lietuvos žmonių, motina tuo liūdnu ir šventu raiščiu apgaubė didelį tėvo su pirmąja Lietuvos šaulių uniforma 1927 metų portretą. Vokiečių okupacijos dienomis, nulenkęs galvą ties juo, gen. Stasys Raštikis, man neįprastai atrodęs su civiliu kostiumu, pasakė: „Paimsim į karo muziejų...“

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

TRUMPAI

Cečėnija prašo paramos. Kaip rašo ELTA, į Lietuvos seimo pirmininką Česlovą Juršėną kreipėsi Cečėnijos parlamento pirmininkas telegrama, prašydamas paramos „atremti Rusijos agresiją“. Joje rašoma, jog Rusija pradėjo nepaskelbtą karą su Cečėnija. Grozno miestą jau užpuolė Rusijos kariuomenė, prisidengusi „neegzistuojančia opozicija“. Yra iškiles pavojus, kad valdžia, paskelbusi šios tautos nepriklausomybę, gali būti pašalinta. Opozicijos vadovas prof. Vyt. Landsbergis šį užpuolimą lygina 1991 metų sausio 13-osios įvykiams Vilniuje, tik dabar Rusijos vadovybė nebėra „teisingumo ir taikių sprendimų šalininkė“.

Popiežiaus Jono Pauliaus II knyga „Peržengti vilties slenktį“ susilaukė didelio pasisekimo tose šalyse, kur ji jau platinama. Per savaitę nuo pasirodymo yra parduota milijonas ir trys šimtai tūkstančių knygų egzempliorių. Italijoje - 250 tūkstančių, Jungtinėse Amerikos valstijose apie 500 tūkstančių, Prancūzijoje, kur išspausdintas jau trečias knygos tiražas, parduota 365 tūkstančiai egzempliorių. Pakartotini tiražai taip pat išspausdinti Vokietijoje, Ispanijoje, Olandijoje. Pasak italų leidyklos Mondadori direktoriaus Gian Arturo Ferari, iki Kalėdų Italijoje turėtų būti išspausdintas vienas milijonas knygų egzempliorių.

Jungtinių tautų organizacija 1995 metų rugsėjo mėnesį Pekine rengia tarptautinę moterų problemoms skirtą konferenciją. Svarbus vaidmuo šioje konferencijoje teks vadinamoms nevyriausybinėms organizacijoms. Spalio 25 d. Romoje, Grand Hotel viešbutyje įvyko spaudos konferencija, kurioje La Sapienza universiteto profesorė Maria Rita Saule pasakojo apie nevyriausybinių organizacijų vaidmenį rengiant Pekino konferencijos programą ir apie pačias nevyriausybines organizacijas bei jų veiklą.

Nevyriausybinių organizacijos prie Jungtinių Tautų pradėjo veikti 1945 metais - pasakė profesorė Maria Rita Saule. Jų veikla buvo ir yra nukreipta visų pirma į humanitarinę pagalbą ir su ja susijusias problemas, įskaitant ir žmogaus teisių gynimą bei užtikrinimą. Šioje srityje nevyriausybinių organizacijos bendradarbiauja su Žmogaus teisių komiteta.

Pekino konferencija skirta moters problemom, bet ji svarstys ne specifines moters problemas, - pabrėžė profesorė Saule. Jungtinių tautų konferencija 1993 metų konferencijoje, skirtoje žmogaus teisėms, pabrėžė, kad moters teisės yra neatskiriama žmogaus teisių dalis. Tad Pekine bus svarstomas visų pirma moters vaidmuo ir jos įnašas visuomenės gyvenime - šeimoje, ekonomikoje, visuomeninėje pažangoje. Taigi bus kalbama apie moterį ne tik kaip apie motiną bet ir kaip apie kultūros nešėją ir iš to išplaukiančias jos teises.

„Sudūlėjo nuo laiko juodasis vualis, nuo grįžusių bolševikų močiutės paslėptas mūsų namo pastogėje. Tačiau Vilniaus ažuoliukas, dabar jau tikras ažuolas, tebežaliuoja A. Juozapavičiaus ir Sodų gatvių santakoje, nors jau pusšimtis metų jo nebesaugo jokia tvorelė.“ „L.R.“

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Jau bus virš metų kai buvo pasirašyta palankios prekybos sutartis su Rusija. Bet rusų parlamentas jos iki šiol neratifikuoja. Aiškiai matyti, kad pirmiau Maskva tikisi išgauti kokių tai nuolaidų, kurios galėtų mūsų šalį vėl surišti su buvusiu okupantu. Neseniai Lietuvos spaudoje buvo paskelbta, kad minėta sutartis būsianti ratifikuota po to, kai Lietuva bus apsisprendusi dėl karinių rusų transportų per mūsų teritoriją į Karaliaučių sąlygų. Spalio mėn. 3 d. Vilniaus valdžia paskelbė nuostatas, liečiančias svetimų valstybių karinių reikmenų pervežimą per Lietuvos teritoriją. Svetima valstybė tokiu atveju privalo gauti leidimą iš mūsų URM. Prašyme turi būti nurodyta vežamų ginklų rūšis, jų serijos numeris, vagonų skaičius, maršrutas, lydinčių transportą neginkluotų karių skaičius. Neginkluotų palydovų skaičius neturi viršinti 180, ir jiems uždrausta išlipti iš traukinio Lietuvos teritorijoje. Lietuvių derybų komisija šį potvarkį įteikė Rusijos valdžiai, kuri, vietoj ratifikuoti

Derybos su Rusija

Rašo dr. Jonas Kunca

pasirašytą palankios prekybos sutartį, pareiškė savo nepasitenkinimą dėl kai kurių karinių krovinių pervežimo taisyklių. Palankios prekybos sutartis kol kas liko palikus ore. Galima spėti, kad Maskvai nepatiko tai, kad dokumente visai nebuvo minima Rusija. Rūpi Maskvai palengvinti krovinių transportus į Karaliaučių, o gal privilioti, vartojant ekonominį spaudimą, Vilniaus valdžią pasirašyti nereikalingą, kompromituojančią Lietuvos ateitį sutartį?

Atrodo, kad rusų diplomatai turi galvoj paskutinę galimybę. Dėl to privalom būti atydūs ir nepasirašinėti ko nors kompromituojančio mūsų valstybės suverenumą. Lietuvos ekonomija daug priklauso nuo Rusijos rinkų, muitų ir naftos bei dujų. Trūkumas palankios prekybos sutarties įgyvendinimo padaro Lietuvai

šimtus milijonų dolerių nuostolio. Taigi mūsų valdžia negali numoti ranka į pasitarimus su Rusija, kaip siūlo kai kurie mūsų politikai. Tartis verta, net reikia. Kas kita yra daryti nepriimtinas nuolaidas, kurios ateityje galėtų duoti Maskvai pretekstą panašiom į 1940 m. provokacijom.

Kad apeiti palankios prekybos sutarties trūkumą, Lietuva mėgina susitarti su Maskvos ir St. Petersburgo valdžiom dėl maisto siuntimo ten. Bet centrinė valdžia ko gero gali užkirsti ir šį kelią. Karaliaučiaus sritis irgi neturi teisės tartis dėl prekybos tiesiog su Vilnium.

Rusijai yra reikalingas susisiektis su Karaliaučium per Lietuvą. Kitaip tektų tartis su Lenkija, kuri vargu sutiktų su tokiu pasiūlymu. O viską vežti laivais į minėtą sritį būtų gana sunku. Taigi ir Maskvai yra dėl ko susitarti vietoj

gudrauti naudojant ekonominį spaudimą. Gal, kai rusai įsitikins, kad iš Lietuvos negalės išgauti kokių nors koncesijų, apart normalaus ir kontroliuojamo transporto karo krovinių per mūsų šalies teritoriją, jie galų gale pradės rimčiau tartis.

Prarasti šaltą diplomato kraują mūsų valdžiai tikrai nereikėtų. Netruksta tų, kurie tvirtina, jog dabartinė valdžia yra pasiruošusi parduoti Lietuvą Rusijai. Greičiausiai mūsų aukštų pareigūnų tarpe, o taip pat ir opozicijos, netrūksta svetimų agentų, dirbančių Maskvai. Jie aišku, gali padaryti daug žalos kenkdami ekonominiams atsistatymui, tvarkos įvedimui. Tik greičiausiai jie nėra pakankami galingi, kad galėtų parduoti Lietuvą. Dauguma mūsų politikų, būtų jie iš kairės ar dešinės, nėra sumanūs valstybės vyrai, bet ne Tėvynės išdavikai.

Derybos su Maskva yra pasiekusios kulminacijos tašką. Svarbu mūsų diplomatam ir valdžiai nesusvyruoti tokiu lemiamu momentu.

Lietuva ir JAV pradėjo saugumo dialogą

Zivilė Juknevičiūtė

Lietuva ir JAV pradėjo labai svarbų saugumo dialogą. Ji pasiūlė JAV valstybės sekretorius Warrenas Christopheris (Vorenas Kristoferis), kad būtų galima geriau suprasti egzistuojančias saugumo problemas, spalio 26 d. spaudos konferencijoje pasisakė JAV valstybės sekretoriaus pavaduotoja ginklų kontrolės ir tarptautinio saugumo klausimais Lynn A. Davis.

Davis Lietuvoje lankėsi pirmą kartą. Ją lydėjo grupė JAV valstybės departamento, atstovybės NATO, Europos saugumo ginklų kontrolės ir nusiginklavimo agentūros direktoriaus, Jungtinio štabo pareigūnų. JAV delegacija Vilniuje susitiko su Lietuvos užsienio reikalų ministru Povilu Gyliu, URM, KAM, VRM, prezidentūros, Muitinės departamento pareigūnais.

Lynn A. Davis
Raimundo Šuikos nuotr.

Spaudos konferencijoje dalyvavęs Lietuvos URM sekretorius Albinas Januška pranešė, kad delegacijų susitikimuose buvo svarstomos

radioaktyvių medžiagų, ginklų bei narkotikų kontrabandos, taip pat Karaliaučiaus srities, Baltijos valstybių taikos palaikymo bataliono kūrimo, NATO plėtimo, Lietuvos dalyvavimo programoje „Partnerystė taikos labui“ problemos. Pasak Januškos, JAV pritarė požiūriams, kuriuos išdėstė Lietuva.

Į klausimą, kaip reikėtų vertinti Karaliaučiaus srityje esančias Rusijos ginkluotąsias pajėgas tarptautinio saugumo požiūriu, Davis atsakė, kad jos atitinka tarptautinius įsipareigojimus ir nekelia jokios grėsmės. Pasak jos, dabartinė padėtis ten yra stabili ir saugi.

Kalbėdama apie Lietuvos ir Rusijos derybas dėl karinio tranzito, Davis pareiškė viltį, kad abi valstybės galiausiai susitars ir kad,

JAV manymu, tie susitarimai nepažeis Lietuvos

nepriklausomybės. Tačiau jokie Rusijos ir Lietuvos susitarimai neužkirs kelio pastarajai į NATO ir kitas Vakarų saugumo bei ekonomines struktūras. Januška karinio tranzito klausimu kol kas nepareiškė didelio optimizmo. Jis pasakė, kad prieš dieną buvo gautas Rusijos atsakymas į Lietuvos priimtas taisykles, reguliuojančias karinį tranzitą, ir neatrodo, kad Rusija būtų pasiruošusi tas taisykles pripažinti.

Davis taip pat sakė, kad Clintono pokalbiuose su Rusijos vadovais radioaktyviųjų medžiagų, narkotikų ir ginklų kontrabanda tampa svarbiausia tema. Lietuvos pareigūnai turi pagalvoti, kuo JAV galėtų padėti jų šaliai šiose srityse, pažymėjo ji.

Iš Vilniaus Davis išvyko į Taliną, vėliau ji lankėsi Rygoje.

„L.A.“

Du prezidentai susitikime prisiminė ir trečiąsias šalis

Spalio 26 d. vakare, baigiantis dvi dienas trukusiam oficialiam Lietuvos Prezidento vizitui į UNESCO ir neoficialiam - į Prancūziją, įvyko Algirdo Brazausko ir Prancūzijos Prezidento Francois Mitterand'o susitikimas.

F.Mitterand'as priėmė A.Brazauską Prezidentūros rūmuose. Lietuvos Respublikos Prezidento garbei buvo išrikiuota garbės sargyba. F.Mitterand'as pasitiko A.Brazauską prie rūmų.

Jų pokalbis truko apie valandą. Pokalbyje dalyvavo Prancūzijos ministras Europos reikalams A.Lamassoure'as, Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Prancūzijoje R.Bačkis, Prancūzijos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje P. de Suremainas, Lietuvos Prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais J.Paleckis.

A.Brazauskas pasveikino Prancūzijos Prezidentą su jo 78-ujo gimtadieniu. Buvo prisimintas pernai vykęs Lietuvos ir Prancūzijos prezidentų susitikimas, kurio metu F.Mitterand'as sakė, jog oficialioji Prancūzija ir Europa pritaria Lietuvos įsijungimui į Europos

bendriją bei palaikys jos žingsnius šiame kelyje. Jis priminė, kad tas kelias bus lengvesnis, jeigu Lietuva turės gerus santykius su kaimyninėmis šalimis.

A.Brazauskas papasakojo Prancūzijos Prezidentui apie Lietuvos ir Lenkijos sutartį bei jos reikšmę tolesniems tarpvalstybiniais susitarimams. Jis taip pat informavo F.Mitterand'ą apie tai, kaip Lietuva sprendžia Rusijos karinio tranzito per jos teritoriją problemą. A.Brazauskas sakė, jog baigiama rengti sutartis su kaimynine Baltarusija, ir pareiškė įsitikinimą, kad ji netrukus bus pasirašyta.

F.Mitterand'as pasakė, kad tai, kaip Lietuva tvarko savo santykius su kaimyninėmis šalimis, yra europietiškas problemų sprendimo būdas.

Jis pareiškė pasitenkinimą Lietuvos ir Prancūzijos santykiais ir pabrėžė, kad jie pastaraisiais metais vystosi labai dinamiškai. Europos reikalų ministras A.Lamassoure'as pažymėjo, jog Prancūzijos prekybos apimtis su Lietuva yra kelis kartus didesnė negu su Latvija bei Estija. Iš buvusių sovietinių respublikų

Prancūzija intensyviau prekiauja, sakė jis, tikslai su Rusija ir Ukraina.

Pokalbio dalyviai su pasitenkinimu pažymėjo, kad vis daugiau ryšių užmezgama tarp Lietuvos ir Prancūzijos privačių firmų.

Nuo kitų metų pradžios Prancūzijos atstovas pirmininkaus Europos Sąjungoje. F.Mitterand'as sakė tikis, jog per tą laiką bus pasirašyta sutartis dėl Lietuvos asocijuotos narystės.

Lietuvos Prezidentas A.Brazauskas Paryžiuje davė interviu ITAR-TASS korespondentui. Jis pareiškė: „Lietuva remia būsimą Rusijos įstojimą į Europos Tarybą. Mes supažindinome su savo požiūriu ET generalinį sekretorių D.Tarschį, kuris neseniai lankėsi Vilniuje. Suprantama, ji turi laikytis tam tikrų standartų, kaip kiekvienas kitas ET narys. Tai natūralu. Rusija pasiekė pažangą demokratizavimo, valstybinių demokratijos institutų stiprinimo srityje. Šis procesas ten tapo nesulaikomu.“

Mes sveikiname ir kaimyninės Latvijos - paskutinės iš trijų Baltijos

šalių - įstojimą į ET. O dėl Latvijos pilietybės įstatymo, iš kurio taip pat reikalaujama Europos standartų, manyčiau, kad reikia atsižvelgti į padėtį Latvijoje, kur vietiniai gyventojai beveik tapo nacionaline mažuma. Reikia remtis gyvenimo realijomis. Kiek aš pažįstu latvius, jie nėra nusiteikę prieš rusus, prieš Rusiją. To nėra. Aš surengčiau plebiscitą tarp visų rusiškai kalbančių gyventojų: patenkinti jie ar nepatenkinti gyvenimu - įvairiais aspektais. Manau, kad vaizdas gerokais skirtingas nuo tos nuomonės, kurią susidarė politikai. Kai kurie politikai, kaupdami kapitalą būsimiesiems rinkimams, mėgina išpūsti nacionalinį klausimą. Į tai reikia žiūrėti ramiau. Kiek man yra žinoma, kandidatų į ET eilėje Rusija stovi po Latvijos.“

Pasak A.Brazausko, „Lietuva pripažįsta Potsdamo konferencijos nutarimus, kad Kaliningrado sritis yra Rusijos dalis, ir atsižvelgia į šią politinę realiją.“ Jo nuomone, Lietuvos opozicijos lyderio V.Landsbergio idėja Kaliningrado sritį ateityje reorganizuoti į ketvirtąją Baltijos respubliką - tai „nepriimtina ikerinkiminė fantazija“.

„Mūsų pozicija. - pasakė (Nukelta į 8-tą psl.)

Dėl Mažosios Lietuvos tragedijos 50-ties metų paminėjimo

1944 m. spalio 16-toji - visos Mažosios Lietuvos tragedijos pradžia. Tai ne tik visos mūsų tautos skausmas, bet ir gėda tų vakarų valstybių vadovų, kurie į Rusijos glėbį pastūmėjo milijonus žmonių, kančioms, mirčiai ir pažeminimui. Tiek M.Suslovo ketinimas palikti Lietuvą be lietuvių, tiek tų pačių okupantų ir vietinių komunistų, išdavusių savo Tėvyne, siuntusių ir Mažosioje Lietuvoje nebuvo atsitiktinis. Jis buvo iš anksto suplanuotas bei nepaprastai žiauriai ir sadistiškai vykdomas. Nors Maskvos radijas karo metu skelbė visam pasauliui apie teisėtą Mažosios Lietuvos grąžinimą Lietuvai, tačiau I.Erenburgas „šlovinguosius“ rusų karius įsiveržimo į Mažąją Lietuvą išvakarėse ragino be gailės žudyti ir prievartauti gyvus ir negimusius, tokiu būdu palaužti jų rasinį išdidumą.

Tuo pačiu metu kaip ir

Lietuvoje, tie patys okupantai šaudė ir korė Mažosios Lietuvos vyrus. Moteris, senutes, net nepilnametės mergaitės žiauriai prievartavo ir gyvas kalė ant medžių, durų ir sienų. Tūkstančiai gyvų žmonių buvo sudeginti prie Gelupės geležinkelio. Visur mėtėsi lavonai: pakelėse, šuliniuose, upėse. Tūkstantinės kolonos buvo suvarytos ant Kuršių marių ledo, ten buvo sušaudytos ir susprogdintos. Virš dešimties tūkstančių Tėplių konclageryje numarino badu. Griovė meno ir istorinius paminklus. Keitė upių ir ežerų vardus. Išties miestai ir kaimai nušluoti nuo žemės paviršiaus. Dar ir šiandien Įsruityje veikia prieš trisdešimt metų įkurtas, liūdnai pasaulyje pagarsėjęs specpsichkonclageris, prieš žmogų naudojantis baudžiamąją mediciną. Daugiau nei milijonui žmonių atėmęs gyvybę, Mažosios Lietuvos holokaustas grėsė ir šiandien gresia

visai Lietuvai.

Tačiau ne tik karo ir pokario metais, ir šiandien ne tik okupantai, bet ir kolaborantai Lietuvoje pateisina ir slepia šiuos žiaurius nusikaltimus. Tuo jie išduoda, ir parduoda mūsų nukankintų brolių atminimą ir Lietuvą. Neliudijant istorinės tiesos, neišsprendus Mažosios Lietuvos klausimo, ne tik nebus likviduotas Lietuvai ir daugeliui kitų šalių pavojingas militarizmo židinys, bet ir išliks lietuvių moraleje bei politikoje nepilnavertiskumo kompleksas - nesugebėjimas suvokti Mažosios Lietuvos vertės ir lemiamos reikšmės visos Lietuvos išlikimui. Todėl niekaip nepateisinamas 1991 m. liepos 31-osios dienos Mažosios Lietuvos pardavimas Rusijai, kuris išprovokavo taip vadinamą tranzito konfliktą. Kas už tai atsakys? Jeigu prezidento mundurui įteisinti buvo reikalingas referendumas, tai Mažosios Lietuvos pardavimui

užteko vieno parašo. Kas šios išdavystės autorius?

Mūsų plėšiamai, žudomai ir okupuojamai Tėvynei jokia tarptautinė teisė neegzistavo, o apie moralę ir dvasią nebuvo ir kalbos. Todėl penkiasdešimt metų draudė minėti ne tik nužudytus, bet ir Mažosios Lietuvos vardą. Net ir krikščionių hierarchai iki šiol sąmoningai vengia paminėti tų pačių budelių aukas, skirstydami jas į politines ir nepolitines. Tuo dar kartą demonstruodami pasibaisėtiną abejingumą mūsų protėvių žemei ir dvasiai.

Visi Lietuvos žmonės, buvo kviečiami spalio 16-tąją paminėti Mažosios Lietuvos tragediją: šv. Mišiomis, maldomis, konferencijomis, susirinkimais ar plukdant upėmis vainikus už ten nužudytus, bei pareikalaujant Lietuvos vadovų nutraukti jos laisvei priešiškus veiksmus.

P.Cidzikas

Lenkijos ultimatumą Lietuvai prisiminus

Kiekvienų metų kovo mėnesio vidurį mes prisimename Lietuvai porą nemalonių dalykų. Garstoji Lenkijos ultimatumą ir Klaipėdos krašto netekimą.

Pirmąjį 1938 metais padiktavo mums Lenkijos vadai, antrąjį 1939 metais naciškosios Vokietijos fuhreris Hitleris. Ir vienas ir, kitas labai skaudus. Tuo tarpu čia prisiminkime pirmąjį.

Kai 1920 metais Lenkija užėmė visą trečiąją dalį Lietuvos su sostine Vilniumi, Lietuva negalėdama surasti teisybės nei tarptautinėse institucijose (Tautų Sąjungoje), nei jėga išstumti fiziškai stipresnio kaimyno, protesto ženklau uždarė su Lenkija visą susisiekimą įskaitant ir tarptautinį. Nei savas, nei svetimtautis norėdamas keliauti į kitą kraštą per Lietuvą negalėjo nepastebėti fakto, kad šioje vietoje kas nors negera. Lenkams tai labai nepatiko, tačiau jie ilgus metus nerado būdų priversti Lietuvos tokį susisiekimą atidaryti. Tuo tarpu ant geležinkelio bėgių einančių iš Lietuvos į Vilnių spėjo užaugti jau aukštos pušaitės. Lenkijos ponai nerimo ir visą eilę metų ieškojo priekabių prieš Lietuvą. Per visus 1920-1939 metus Lietuvos-Lenkijos pasienyje būklė buvo labai įtempta. Ir viena ir kita pusė nejuokais saugojo laikiną sieną (administracijos liniją) lenkai kėlė incidentus, grobė mūsų sargybinius, juos kalino ir žudė, kilnojo į mūsų pusę šiaudines gaires. Vieno tokių incidentų priedangoje atsirado ir garsusio kovo mėnesio ultimatumas. Stai kaip viskas įvyko.

Alytaus apskrityje, 8 km nuo Merkinės, prie administracijos linijos netoli Merkio upės yra Trasnykų kaimas 1923 metais čia buvo 22 sodybos su 125 gyventojais. Per jo laukus kaip tik ir ėjo administracijos linija. Tykus ir ramus niekuo nekalta kaimas. Tų metų kovo 11 dieną pasienio sargybinis Justas L. 4 val. 50 min. ryto eidamas per kaimą į savo sargybos vietą išgirdo porą šūvių lenkų pusėje. Trumpam laikui praslinkus, dar tris šūvius. Atrodė, kad šaudymas buvo vykdomas 2-3 žmonių ir vyko prie administracijos linijos tarp 16-17 sargybos vietų.

Apie tai sargybinis Justas L. tuojuo pranešė vyresniam policininkui Vaitkui, kuris tuojuo įsakė policininkui Justui ištirti šaudymo priežastį. Netrukus atvyko ir policininkas Meškys. Tuojuo Lukoševičius pamatė šiaurės administracijos linijos krūmuose besislapstantį žmogų ir jam suriko stok. Tačiau iš vietos kur slapstėsi įtartinas žmogus į policininką Lukoševičių buvo paleistas šūvis. Jam atsakydamas ir mūsų sargybinis paleido vieną šūvį, kiek vėliau dar tris šūvius. Po jų iš lenkų pusės į mūsų šiuos atlekė trys šūviai, juos palydėjo iš ten pat siųsti dar trys šūviai. Iššovė ir policininkas Meškys. Paašikėjo kad šiame susišaudyme buvo sunkiai sužeistas lenkų sargybinis Serafinas. Lenkų kareiviai klausė kodėl jis perėjo administracinę liniją ir šaukė jį atgal, tačiau šis pasisakė esąs sunkiai sužeistas ir negalįs šliaužti į lenkų pusę. Visa tai įvyko tarpe 5 15,5 25, valandos. Sužeistas lenkų kareivis buvo atvežtas į Trasnykų kaimą 5 50 val., buvo perristas ir skubiai iš Merkinės iššauktas medicinos felčeris 7 20 val. suteikė jam medicinos pagalbą. 8 val. iš Alytaus atvažiavo apskrities gydytojas Sukarevičius, kuris apžiūrėjo sužeistąjį ir dar kartą perristo. Tačiau žaizda buvo mirtina ir sužeistasis 8 40 mirė. Tame rajone buvo jaučiamas lenkų didelis susijaudinimas ir buvo grasinama, kad už Serafiną būsią nušauti penki lietuviai sargybiniai. Tą sakė ir lenkų kuopos vadas kovo 11 diena 17 20 val. Alytaus baro Januškevičiui, dalyvaujant mūsų saugumo policijos rajono viršininkui Gimzauskui ir Alytaus apskrities policijos nuovados

viršininkui Vaboliui. Jie kalbėjosi su lenkų 23 bataliono vadu pul. Žibinski, kuris domėjosi kareivio Serafino būkle. Baro viršininkas pasiūlė jam dalyvauti kvotos vedime ir taip pat rytojaus dieną daromo mirusiojo kūno skrodime. Pulk. Žibinski atsisakė ir tik prašė išduoti lavoną. Lavonas lenkam buvo atiduotas kovo 12 dieną tarp 16-17 val. mūsų sargyboms iškilmingai gerbiant ginklų. Gi su pulkininku Žibinski buvo susitarta susitikti kovo 13 dieną 14 val. ant Varenos tilto įvykio aplinkybėms išsiaiškinti. Deja mūsų šiuos ten nuvykę lenkų nesulaukė. Kareivio Serafino sužeidimas įvyko mūsų pusėje 17 metrų nuo administracijos linijos. Mūsų policininkas iššovė po to, kai į jį buvo paleistas šūvis. Visa tardymo medžiaga parodė, kad mūsų sargyboms nebuvo galima prikišti jokios kaltės, jie elgėsi teisėtai tiek, mūsų įstatymų, tiek tarptautinės teisės ribose.

O tačiau tuo metu Lenkijos kariuomenės vadas Smigly Rydzas iš Varšuvos atvyko į Vilnių. Varšuvoje, Krokuvėje Vilniuje ir kituose Lenkijos ir lenkų užimtuose miestuose valdžios patvarkymu buvo vykdomos didelės demonstracijos nukreiptos prieš Lietuvą, kreiptasi į maršalą Smiglą prašant jį organizuoti žygį į Kauną. Lenkijos karo pajėgos Lietuvos pasienyje sustiprintos. Pagaliau kovo 17 dieną Lenkijos pasiuntinys vienoje svetimoje valstybėje įteikė Lietuvos pasiuntiniui ultimatumą, kuriame buvo reikalaujama kad Lietuva užmegstų su jais diplomatinį ryšius, atidarytų susisiekimą ir kitą. To neįvykdžius buvo grasinama karu.

Gamta ir žmogus

Juozas Mikštas

*Žmogus, išvydęs pikta debesį,
Juo stebisi:
Iš kur tiek pyktiko debesų?
Kokia jo išvaizda grasi!
Ir baimė virpantis žmogus
Nesijaučia saugus.*

*O karą suplanavęs tas žmogus
Ar jaučiasi saugus?*

28.8.1994

Karas žinoma tuo tarpu neįvyko. Lietuva ultimatumą priėmė. Į Lietuvą atvažiavo lenkų pasiuntinys Charwatas su visu pasiuntinybės personalu. Iš Lietuvos į Varšuvą nuvyko mūsų Skirpa, buvo užmegsti konsuliniai santykiai, prasidėjo įvairios abiejų kraštų derybos. Lenkams spaudžiant Lietuvą buvo uždaryta Vilniaus Vadavimo Sąjunga Lietuvoje, lenkai pradėjo suklikti naujus savo šnipinėjimo lizdus. Lenkai ne juokais planavo naują Žygį į Kauno Lietuvą. Tačiau prievartos būdu įgyta meilė nebuvo ilga. Praslinkus pusantros metų lenkų žygis į Kauną tikrai buvo įvykdytas, tik šiuo kartu žygiavo jie ne aukštyn iškėlę nosis, bet jas nubėdę žemyn. Čia vyko paskutinis Lenkijos tragedijos aktas po to, kai jų galinga armija, kuria taip dažnai grasinavo Lietuvai, sumušė Vokietiją veikdama drauge su Sovietine Rusija.

Mums buvo labai gaila žiūrėti į suvargšius Lenkijos kareivius bei civilius pabėgėlius. Lietuvai buvo puiki proga garbingai įžygiuoti į senąją savo sostinę. Tačiau lietuviui atrodė baisiai negarbinga smogti smūgi į mirštančios Lenkijos nugarą. Mūsų mat kitokio gero, kartais per daug gero būdo. Lietuviai šiltai priėmė, sušėpė ir priglaudė Lenkijos pabėgėlius, gi Vilnių kiek vėliau gavo iš Rusijos malonės, rusai atidavė mums dalį Vilniaus krašto, gi pasimė visą Lietuvą principu - Vilnius mūsų Lietuva rusų...

Taip išrodo visa trumpai suglaudus garsiojo ultimatumo istorija. Ją visada lietuvis prisimena su dideliu kartėliu lenkų atžvilgiu.

Vladas Stuikevičius

RAŠOTE TESTAMENTĄ?

Skirkite dalį „Tėviškės Aidams“!

Mintimi šventa ten investuokite save,

Kur Dievas ir Tėvynė šaukia.

Būk apaštalas spaudos „Tėviškės Aidams“!

Vyskupų Sinodo kreipimasis

Spalio 28 d. buvo pristatytas apie Dievui pašvęstą gyvenimą kalbantis Baigiamasis vyskupų Sinodo kreipimasis į Dievo tautą ir į visus geros valios žmones. Kreipimąsi Vatikano Spaudos salėje gausiai susirinkusiems žurnalistams pristatė ir komentavo Vienuolių Kongregacijos prefektas kardinolas Eduardo Martinex Somalo ir dokumentą rengusios komisijos pirmininkas vyskupas Lozano Barragan.

Kreipimąsi sudaro devyni skyriai, kalbantys apie Dievui pašvęsto gyvenimo formas, apie tokio gyvenimo būtinumą Bažnyčioje, apie vienuolių misiją pasaulyje, apie vienuolių charizmas ir vietą vietinėse Bažnyčiose, apie pranašiską Dievui pašvęsto

gyvenimo matmenį.

Ižanginėje dokumento dalyje Sinodo tėvai dėkoja Dievui už vienuolinio gyvenimo dovaną. Bažnyčiai, Dievui pasižventusiems asmenims dėkoja už jų liudijimą. Ypatinga padėka išsakoma moterims vienuolėms. Šią padėką lydi pageidavimas ir viltis, kad Dievui pasižventusios moterys ateityje vis labiau dalyvaus rengiant bei priimant sprendimus Bažnyčioje. Sinodo tėvai taip pat kreipiasi į senelius bei ligonius vienuolius ir vienuoles, dėkodami už jų ilgametį pasižventimą ir už dabartinį jų maldos ir kančios apaštalavimą.

„Kiekvienas krikščionis yra pašvęstas Dievui Krikštu, bet priimdami iš evangelinių patarimų

kylančius įžadus vienuoliai ir vienuolės giliau įžengia į Velykinę Kristaus kančios, mirties ir prisikėlimo paslaptį, - rašoma Vyskupų Sinodo Kreipimesi. Bažnyčia pasaulyje yra vilties ir visų jos narių bendrumo ženklas. Kiekvienas pakrikštytas yra šaukiamas sekti mirusį ir prisikėlusį Kristų ir, per Šventosios Dvasios veikimą, kurti Dievo vaikų šeimą - Bažnyčią. Bet Kristus kai kuriuos šaukia sekti jį ypatingu būdu ir tie, kurie renkasi Dievui pašvęstą gyvenimą, stengiasi atsilipti į tą šaukimą. Gyvendami skaistybeje, neturte ir paklusnume tie žmonės savo tikėjimo broliams ir visam pasauliui skelbia bei liudija kad Kristus jau įkūrė naują meilės ir

malonės santvarką. Savo gyvenimu ir visišku atsidavimu tie žmonės Bažnyčioje išryškina mūsų tikėjimą ir tikrumą būsima palaima, o netikrų pažadų apžavėtam pasauliui liudija Dievo karalystę, kuri yra meilė, ramybė, atleidimas ir džiaugsmas.

Toliau Sinodo Kreipimasis kalba apie įvairias vienuolių tarnavimo Bažnyčiai formas - apie misijinį ir apaštalinį jų pašaukimą, apie kontempliatyvų maldos gyvenimą, apie įvairių vienuolių charizmas. Atskiras žodis skiriamas Rytų Bažnyčių vienuolijoms, kurių vienuolinės tradicijos turtai yra didžiai vertingi. Sinodas išsako viltį, kad Rytų apeigų katalikų bažnyčios iš naujo atras vienuolistės dovaną.

Baigiamajame kreipimesi žodyje į visus vienuolių narius sakoma: Be jūsų kontempliatyvaus gyvenimo, be jūsų neturto ir skaistybės, be jūsų džiaugsmingo paklusnumo liudijimo, be jūsų bešališkos meilės Bažnyčia prarastų didelę dalį Evangelijos skelbimo galios.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

Prie kun. Pr. Masilionio kapo

Sidabravo bažnyčios šventoriuje ilsisi prieš keturiolika metų miręs amžinos atminties kun. Pranciškus Masilionis, Jėzaus draugijos narys. Ant jo kapo stovi gražus juodo akmens kryžius, kurio pastamente iškaltas iš vieno velionies eilėraščio dvi eilės:

*„Ne mirt, o gyvent iškeliaujam iš čia:
Į dieviškus žygdarbius žengiam.“*

Taigi, anot velionies, mes nemirštam, nes mūsų siela nemirtinga, tačiau mūsų atminimas žemėje ir likimas anape pasaulyje priklauso nuo to, kaip praleisime šios žemės gyvenimą.

Kun. Pranciškaus gyvenimas buvo labai turiningas, įvairiašakis: jis buvo uolus kunigas, drąsiai

Rašo kun. Antanas Valantinas

skelbęs Kristaus mokslą, buvęs jaunimą į Eucharistijos Bičiulių gretas, o mergaites - į savo įsteigtą vienuolių kongregaciją; jis - dažnas rekolekcijų vedėjas kunigams, vienuoliams, liaudžiai, blaivybės ir doro gyvenimo apaštalas, taip pat ir sumanus bažnyčių administratorius. Be viso šito kun. Pr. Masilionis yra rašytojas: parašė penkias religinio turinio knygas, daug straipsnių, kūrė eilėraščius. Dėl jo tauraus gyvenimo daug kas jį laiko galimu kandidatu į šventuosius.

Taigi, kun. Pr. Masilionis, nors ir miręs, lieka amžinai gyvas. Kasmet jo mirties metinių dieną prie jo kapo renkasi tėvai, jėzuitai, kunigai, parapijiečiai, Sidabravo vidurinės mokyklos mokytojai ir moksleiviai.

Siemet, spalio mėn. 21 dieną Sidabravo vidurinė mokykla surengė prie kun. Pr. Masilionio kapo atskirą velionies paminėjimą su savo programa. Dalyvavo visas mokytojų kolektyvas, moksleiviai. Viso apie 150 asmenų.

Mokytoja Jūratė Gailienė supažindino dalyvius su kun. Pr. Masilionio biografija ir veikla, o tautiniais rūbais apsirengę moksleiviai Evaldas Vaicekavičius, Inga Marudinaite, Jūratė Mukelevičiūtė, Daiva Januškaitė, Rasa Daraškaitė, Tomas Dugnas, Marius Gribovas padėklamavo kun. Pr. Masilionio eilėraščius. Po jų svečias kun. Ant. Valantinas, Vadaktų klebonas, trumpai apibūdinęs velionies asmenybę, paskaitė savo kūrybos eilėraščių „Lietuvos šventieji“. Tada dalyviai

sugiedojo „Marija, Marija“, „Lietuva brangi“, o klasių atstovai padėjo ant kapo po gėlių puokštę.

Pasibaigus minėjimui, teko pabendrauti su maloniais pedagogais prie karštos kavutės.

Te kilnus kun. Pr. Masilionio gyvenimas skatina moksleivius imti iš jo darbštumo pavyzdį ir rimtai ruošti ateities darbus!

Tikėkimės, kad po nekurio laiko Lietuva susilauks naujų palaimintųjų ir šventųjų, o jų tarpe ir kun. Pranciškų Masilionį.

*Te vyskupai Reinys ir Matulionis
Bei Borisevičius, kankinys,
Ir kunigas Pranciškus Masilionis
Mums būna žvaigždės, Lietuvos
viltis!*

Bioetikos konvencija

Jau dvejus metus vyksta diskusijos dėl bioetikos konvencijos, kurią ketina paskelbti Europos parlamentas. Neseniai, prieš porą mėnesių, ją rengianti Europarlamento komisija konvencijos projektą buvo įteikusi parlamentinei asamblėjai, tačiau kilus nesutarimams kai kuriais esminiais klausimais, projektas buvo grąžintas rengėjams.

Apie konvencijos projektą ir apie su ja susijusius debatus Strasbūro Europarlamente interviu davė Prancūzijos Vyskupų konferencijos delegatas žmogaus gyvybės saugojimo ir gyvybės etikos klausimams jėzuitas kun. Olivier De Dinechin.

Jau maždaug dešimtį metų Europos tarptautinės institucijos stengiasi suformuluoti gaires, kurios galėtų veiksmingai reguliuoti mūsų laikais vis dažniau iškylančias medicinines etikos problemas, - pasakė kunigas De Dinechin. Tačiau tik 1992 metais buvo nuspręsta parengti europinę bioetikos konvenciją. Tai būtų ištis svarbus žingsnis, nes būsimoji konvencija įpareigotų ją ratifikuojančias valstybes pagal konvencijos raidę tvarkyti savas juridines normas, reguliuojančias bioeksperimentų darymo tvarką ir visus kitus konkrečius klausimus, susijusius su gyvybės apsauga. Kitais žodžiais tariant, bioetikos konvencija būtų europinis norminis

aktas įstatymiškai reguliuojantis medicinos eksperimentų ir klinikinės praktikos tvarką.

Šios konvencijos rengimą, - toliau kalbėjo kunigas De Dinechin, - labai atidžiai seka katalikų Bažnyčia. Bioetika savaime implikuoja dvi už save platesnes sritis: teisę ir etiką. Bioetinės nuostatos privalo turėti teisinę saistomą galią, nes kitaip jos būtų bevertės. Jis taip pat neišvengiamai turi būti paremtos konkrečia moralinių vertybių sistema. Būtent čia ir glūdi Bažnyčios susirūpinimo esmė. Bažnyčia skelbia prigimties teise paremtas moralines nuostatas ir reikalauja, kad šiomis vertybėmis remtųsi visos žmogaus veikimo būdos ir ribas nustatančios teisinės normos. Čia apsiribokime tikiai bioetikos sritimi. Bažnyčia ypač jautriai reaguoja į medicinos eksperimentų praktikoje vis labiau įsitvirtinančius eksperimentus su žmogaus embrionais. Krikščionių moralės požiūriu tokie eksperimentai yra neleistini, nes kėsina į pradėtą žmogaus gyvybę, į žmogų-asmenį. Europos valstybių įstatymai apie eksperimentus su embrionais kalba įvairiai. Pavyzdžiui, Ispanijoje ir Didžiojoje Britanijoje, tokie eksperimentai yra leistini iki 15-tos žmogaus gemalo gyvybės dienos. Europinės konvencijos projekte buvo siūloma leisti eksperimentus su embrionais iki 14-os gyvenimo dienos. Tokios

ribos nustatymas praktiškai reikštų visišką tokių eksperimentų liberalizavimą, nes jei iš apvaisinto kiaušinėlio besivystantis žmogaus embrionas per 14 dienų neišsisknija motinos gimdos sienelėje, jis ir taip savaime miršta. Ir patys eksperimentų su embrionais šalininkai, net ir labai norėdami, negali dirbtinomis priemonėmis pratęsti embriono gyvybės virš dviejų savaitių ribos. Taigi šitokios ribos nustatymas yra ne kas kita, kaip šios srities neišmanančių žmonių, potencialių oponentų mulkinimas.

Bažnyčia, - kalbėjo kunigas De

Dinechin, - vis dėlto nėra priešinga bioetikos konvencijos paskelbimo reikalui. Ji negali pritarti kai kuriems, netgi daugumai, joje siūlomų dalykų, tačiau pozityviai vertina patį faktą, kad paskelbus šią konvenciją daugelis biotetinių klausimų įgautų teisinius rėmus. Būsimoji konvencija, nors ir neatspindės visų krikščioniškos skelbiamų prigimtinių teisės principų, tačiau viską apvilks įstatymu, - kaip kam patinka - eksperimentuoti su žmogaus gyvybe.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

Moters padėtis Europos Sąjungos valstybėse

Europos komisija parengė veikimo planą, kuriuo siekiama pagerinti moters padėtį Europos Sąjungos valstybėse. Šis planas pateikia rekomendacijas įstatymų leidybos, darbo ir visuomenės bendro gyvenimo sferoms.

Įstatymų leidyboje turės būti daromos pataisos, kurios pilniau garantuotų moters lygiateisiškumą. Apie problemas šioje srityje papasakojo Europos komisijos moterų teisių biuro narė Antonella Shulte-Brucks ir Italijos moterų lygiateisiškumo komisijos pirmininkė Tina Bassi.

Nors atrodo, kad padėtis yra patenkinama, dar labai daug reikia nuveikti, - kalbėjo Antonella Shulte Brucks. - Visų pirma moterys susiduria su didžiuliais sunkumais

darbo rinkoje. Jų galimybės įsidarbinti toli gražu nėra lygios su vyrų galimybėmis. Ir gavusios darbą moterys yra pasmerktos mažiau atsakingoms ir mažiau pasitenkinimo teikiančioms, daugiau alinančioms pareigoms. Taip yra dėl to, kad labai mažai moterų yra sprendimus priimančiuose valdžios lygiuose - parlamentuose, vyriausybėse, profesinėse sąjungose. Taigi, kad reikia spręsti moterų padėties problemas, jas sprendžia vyrai. Europos Sąjunga pasiryžusi veikti labai konkrečiai, bet reikia pastebėti, kad sunki dabartinė ekonominė situacija nepadedą tų problemų spręsti.

Kita svarbi įstatymdavystės sritis - moters orumo apsaugojimas. Deja

(Nukelta į 6-tą psl.)

VAISTAI IR SVEIKATA

Paskutiniu metu spaudoje, per radiją ir televiziją buvo gana daug rašyta ir kalbama apie vaistus. Yra teigiama, kad to paties vaisto gerumas - veiksmingumas nepriklauso nuo firmos, kuri tą vaistą gamina. Valdžia išleido įstatymą, kad jeigu gydytojas prirašo brangesnį vaistą, tai vaistininkas turi teisę parduoti ligoniui sutikus pigiausią vaistą, jei gydytojas įsakmiai nepabrėžia, kad keisti negalima, t.y. jei gydytojas prirašė vaistą B tai vaistininkas privalo parduoti vaistą B, net jeigu ligonis prašytų parduoti jam vaistą A, kuris esmėje yra tas pats tik pigesnis. Kai kurie politikai ir gana žymūs žurnalistas spaudoje ir per radiją pataria ligoniams keisti gydytoją, jei esamas gydytojas įsakmiai

prirašinėja brangesnius vaistus.

Noriu pasakyti skaitytojams, ko įstatymas ir žurnalistas publikai nepasakė - nenorėdami ar nežinodami. Iš esmės įstatymo tikslas yra sutaupyti valdžiai pinigų, nežinūrint, kad tai pakenks ligonio sveikatai.

Reikia žinoti:

1. Vaistai (aktyvioji vaisto dalis) matuojami miligramais (viena tūkstantinė dalis gramo) ir net microgramais (viena milijoninė dalis gramo).

2. Kai kurie vaistai per plonąsias žarnas be pagalbos negali patekti į medžiagų apykaitą (metabolizmą), o jei būtų leidžiami į raumenis ar

venas tai kraujas nepriimtų.

Turėtų būti kiekvienam aišku, kad vaistus reikia įdėti į medžiagą, kuri, susijungus su aktyviu vaistu, sudaro naują medžiagą, kiekį ir formą, kuri yra priimtina organizmui ir naudojimui. Šita jungianti medžiaga angliškai vadinasi „excipient“ arba „vehicle“.

Kai išrandamas naujas vaistas tai jo patentas pasibaigia dažniausiai po 16 metų. Tada išradėjas turi paskelbti išrasto vaisto sudėtį ir kitos firmos jau gali pradėti tą vaistą gaminti. Ko išradėjas neprivalo paskelbti ir neskelbia tai tos jungiamosios (excipient) medžiagos sudėtį.

Nereikėtų gal aiškinti, kad nuo jungiamosios medžiagos kokybės priklauso vaisto veiksmingumas organizme. Vaisto kaina taip pat daugumoje priklauso nuo jungiamosios medžiagos kainos.

Esu tikras, kad tie, kurie išleido tą įstatymą ir žurnalistas, kurie vadina brangesnius vaistus bereikalingu prašmatnumu ir tvirtina, kad jokio skirtumo nesą tarp brangesnių ir pigesnių vaistų, kada jiems patiems jų prireikia tai naudoja pačius brangiausius vaistus.

(Paprastai jie dėvi itališkus kostiumus ir važinėja užsieninėm mašinom).

dr. A. Viliūnas,
151 Belmore Road,
Whalan NSW 2770
tel. 625-5981

Dar dėl svetimų žodžių antplūdžio

Mūsų išeivijoje, gyvenęs Amerikoje, žymus rašytojas a.f.a. Bronius Kviklys vieną kartą išsireiškė, kad Vilniuje lietuviai kalba keistai. Man buvo įdomu žinoti, kaip jie kalba, kur yra tas keistumas. Tik tapus Lietuvai nepriklausomai, atsiradus ryšiams su Vilniumi, paaiškėjo, kur yra tas keistumas. Tai tenka klausyti per radiją, mūsų valandėlės metu Vilniaus žurnalistų pranešimus tenka skaityti mūsų laikrašty straipsnius, rašytus Lietuvoj gyvenančių lietuvių.

Klausaisi, skaitai ir stebiesi - jie vartoja angliškus žodžius. Penkiasdešimt metų išbuvę rusų valdomi, ne rusų žodį pasigauna, bet anglų. Iš kur jie išmoko juos? Ateina mintis į galvą, kad kas nors paskatino juos išmesti lietuviškus žodžius, pakeičiant juos angliškais. Ir staiga ateina mintis į galvą, kad tai prieš darbas, norint sunaikinti lietuvių tautą, o sunaikinti tautą, sunaikinus jos kalbą. Juk vartoti svetimą žodį, turint savą, tai jau sukelia įtarimą.

Paklausus rašantį ar kalbantį, kodėl vartoji svetimą žodį, jis paaiškina, kad tai yra tarptautinis žodis, bet tai netiesa - žodis tik paties vartojamas dar nėra tarptautinis. Kad žodis būtų tarptautinis, reikia kad jį vartotų daugiau tautų, kitaip jis yra tik svetimybė.

Kiekvienoje kalboje yra tarptautinių žodžių, kurie įgijo „pilietybę“ ir dėl tokių niekas neklika klausimo. Daugiausia jie kilę iš lotynų kalbos ir kurie išreiškia platesnę sąvoką, negu savas. Pyktį žmogui sukelia tik tada, kada turint savo tinkamą žodį, vartojamas angliškas arba net negirdėtas, padirbtas žodis. Pav. koks gali būti tarptautinis žodis „stabilumas“ (angliškai „stability“), kad mes turime savą „pastovumą“. Tarptautinis žodis „ekonomija“ tai bent galutinė angliška - „ekonomika“. Energija - tai „energetika“. Kiti „etalonai, brokdariai, bukletas, archyvuoti, mašinų kortėžas, reisai, aplikacija, gėlių aranzuotė, šokas, deržimordiškai, (atrodo rusiškas), komandosai“ ir taip be galo. Dar skaudžiau, kad mūsų išeivijos rašytojai griebiasi svetimų žodžių.

Aš nūdžiugau, kad ir prancūzų kalbą užpuolė angliški žodžiai, tai turėsimę sąjungininką bendrai kovai. Prancūzų vyriausybė ėmėsi priemonių, uždedami pinigines baudas tam, kas vartoja svetimą žodį, esant tinkamam prancūzų žodžiui. Mūsų vyriausybė turėtų įmintis tokių pat priemonių, o

išeivijoj bendruomenės valdybos turėtų įmintis priemonių tą bangą atremti. Mūsų laikraščių redakcijos turėtų išmesti svetimus žodžius, iš anksto įspėjus rašančius, kad rašytų lietuviškai, kitaip straipsnis eis į pečių. Juk lietuvių kalba tokia turtinga žodžiais, tai kam gi svetimi vartoti, norima ir surišti savą laikraštį į metų rinkinį, palikti jį savo vaikams, tai kaip atrodis rašytas daryta kalba?

Visi sąmoningi lietuviai yra pasipiktinę šiuo svetimų žodžių antplūdžiu. Ankščiau mūsų laikraštį kėlė klausimą mergaitė (nerandu to numerio, neatsimenu pavardės). Du straipsnius labai sąmoningai parašė Juozas Domeika („T.A.“ Nr. 11-12 Kovo 29 d. pavadindamas „Choleros epidemija ir Nr. 26 liepos mėn. 12 d. antraštė „kerštas Lietuvai iš anos pusės Atlanto.“) Išdėstė mintis labai išsamiai. Bet tai yra „balsai tyruose šaukiačių“. Svetimi žodžiai eina kaip ejo.

Didžiausiam mano nusteibimui „T.A.“ Nr. 33 rugpjūčio 30 d., atspausdintas straipsnis man nežinomos ponios, kuri prisistatydama gera kalbų žinovė, rašo, kad jai pritrūkę kantrybės iki „paskutini lašo“, kad atsiranda žmonių, kurie priešinasi tarptautiniams žodžiams. Ji bara Domeiką, kad jis parašė tokį straipsnį „T.A.“ Nr. 26 liepos mėn. 12 d. (Matyt kito jo straipsnio neskaitė). Pagal ją Domeika nenusimano apie kalbas ir kišasi kur jam netinka kištis. Ji skaito, kad tokie prigiję tarptautiniai žodžiai turi būti vartojami ir ji nenori, kad prie Amazonės upės gyvenančios tautelės ar dar kur kitur gyvenantieji aboridžinai turėtų būti rodiklis lietuviams. (Galima suprasti, kas tos tautelės ir aboridžinai yra.)

Pagal ją, visos Europos tautų kalbos (išskyrus 3) yra kilę iš lotynų kalbos ir visi tarptautiniai žodžiai yra lietuviški, yra mūsų protėvių kalbos žodžiai.

Pati gerbiama ponija pavartojo žodį „postringaujantis“. Ar tas žodis yra irgi tarptautinis? Yra mūsų protėvių kalbos žodis? Lotynų kalboj aš jo neradau. Gal nejučiomis ponija išsireiškė, kad lietuvių kalba yra bendraamžė su lotynų kalba. Taigi, išvada, kad lietuvių kalba kilusi ne iš lotynų kalbos, o savita, sena, kaip ir lotynų.

Aš perskaitęs jos straipsnį, pasijutau kaip neskaitęs. Ar gali lietuvi, dar mokyta, taip rašyti? Skaitau iš naujo - tas pats. Patarčiau

kiekvienam lietuviui paskaityti - gal aš jau nesugebu suprasti. Gal kiti pasakys, kad ponia teisingai sako. Tada aš atsiprašau ponią.

Mano supratimu, pagal ponios straipsnio dvasią, kiekvienas mūsų vadinamas „svetimu“ žodis yra tarptautinis, tuo pačiu lietuviškas, nes mūsų protėvių kalbos žodis, o mūsų vadinamas „lietuvišku“ yra svetimas ir reikia jį pakeisti savo protėvių kalbos žodžiu. Pav., žodį „pastovumas“ išmesti ir grąžinti jo vieton savą „stabilumą“.

Cia jau aš nesutinku su ponija. Reikia skirti svetimybę nuo tarptautiškumo. Ponija šitą užmiršta ar tyčia praleidžia.

Ponas Domeika vertas pagyrimo ne papeikimo. Jis gina lietuvių kalbą, lietuvių tautą. Jis nespriešina tikrai tarptautiniams žodžiams - jis smerkia svetimybę.

Aš tikiu, kad ir p. Domeika

Moters padėtis Europos Sąjungos valstybėse

(Atkelta iš 4-to psl.)

dar nedaugelyje Europos šalių moteris gali tikėtis teisinės paramos, jei bet kokiaje viešojoje sferoje vyras elgiasi su ja kaip su lytiniu objektu. Kaip pastebėjo Italijos moterų lygiateisiškumo komisijos pirmininkė Tina Bassi, Romoje kaip tik šiomis dienomis buvo pristatyta Europos komisijos rekomendacijomis pagrįsta knyga „Kaip kovoti su lytiniu išnaudojimu“.

Dar reikia pabrėžti, kad moters lygiateisiškumo ugdymas atspindi kultūrinius pasikeitimus tiek vyrų tiek moterų auklėjime. Dar toli gražu ne visos moterys turi vadinamąją lygiateisiškumo kultūrą. Nelygiateisiškumą jos priima kaip

natūralų dalyką. Bus galima sakyti, kad esminis pasikeitimas įvyks, kad vyrai ir moterys kartu rūpinsis vaikų auklėjimu, senelių priežiūra, šeimos gyvenimu. - Aš įsitikinusi, jog tai praturtins mus visus - pasakė Italijos moterų lygiateisiškumo komisijos pirmininkė Tina Bassi.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

PINIGINĖS KALĖDINĖS DOVANOS Į LIETUVĄ! GREITAI - SAUGIAI

Š.m. gruodžio mėn. Adelaidė, Melbourne ir Sydney Talkos skyriai siūlo kalėdinius piniginius \$50 ir \$100 pervedimus į visus Lietuvos bankus. Šie specialūs pervedimai kainuos tik \$5

Nežinant gavėjo banko sąskaitos numerio, reikia žinoti gavėjo paso numerį.

Prašome kreiptis į Talkos įstaigas, sekmadieniais 1 val. - 3 val. p.p.

ADELAIDE 362 7377
MELBOURNE 328 3466
SYDNEY 796 8662

LIETUVIŲ KOOPERATINĖ
TALKA
KREDITO DRAUGIJA

Aukos Australijos Lietuvių Fondai

\$50 A.Sabrinskas(750)Vic.
A.A.Bronei Bitienei mirus vietoj gėlių: \$50 Soc.Globos Moterų D-ja Melb.(810) \$20 JirJ.Zalkauskai(505).
Nuširdus ačiū už aukas.
Sveikiname naują AL Fondo narę Ireną O'Dwyer(200).

V.Ališauskas, AL Fondo ižd.

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Adventas prasideda lapkričio 27 d. sekmadienį. Su Adventu Romos Katalikų Bažnyčia pradeda naujus liturginius metus. Mišių skaitiniai sekmadieniais iš ciklo „C“. Adventas tai keturių savaitių laikas prisirengti Kristaus atėjimui per Kalėdas: atgailos, susikaupimo ir džiaugsmo laukimo laikas.

Bronė Juodešienė, 85 metų amžiaus, mirė lapkričio 13 d. Giliam liūdesyje liko dukterys: Genovaitė Kuncūnienė, Onutė Bratiškienė ir artimieji. Dieną prieš tai jai buvo suteikti Ligonų Sakramentai ir su Dievu širdyje iškeliavo į Amžinybę. Rožančius kalbėtas Tobin laidotuvių koplyčioje Malvern. Laidotuvių šv. Mišios aukotos šv. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje lapkričio 16 d. ir palydėta į Cheltenham kapines, kur ilsisi ir jos vyras Stasys Juodeška, miręs 1971 m. lapkričio 25 d. Teilsisi Bronė Viešpaties Ramybėje.

Bronė Bitienė

Gimus Siauliuose kovo mėn. 18 d. 1909 m.
Mirė Melbourne spalio mėn. 30 d. 1994 m.

Dirbo labdarinę darbą Siauliuose ir Vilniuje, kai atvažiavo į Australiją kovo 15, 1949 m. dirbo Socialinei Moterų Draugijai.

Gr. K.

Canberros bendruomenėje

Canberros apylinkės visuotinis narių susirinkimas įvyko Lietuvių Klube sekmadienį, spalio 30 d. Susirinkimui sutiko pirmininkauti dr. Antanas Stepanas ir sekretoriauti dr. Kazys Kemežys.

Iškilniausios Apylinkės valdybos pirmininkės Jūratės Grigonytės veiklos pranešimo, susirinkimas padėjo p-lei Grigonytei už įdėtą darbą. Kontrolės komisijos pranešimas buvo perskaitytas Liudviko Budzinausko. Sekė Canberros Lietuvių Bendruomenės inkorporavimo klausimas; Viktoras Martišius pristatė inkorporacijos projektą, ir po diskusijų susirinkė nariai nutarė siekti Bendruomenės inkorporavimą Australian Capital Territory rėmuose.

Susirinkimas išrinko penkių narių apylinkės valdybą, kurie vėliau pasiskirstė pareigomis:

Rasa Mauragienė - Pirmininkė
28 Moodie St., Farrer, ACT 2607 (tel. 286-2447)
Jūratė Grigonytė - Vice Pirmininkė
PO Box 240 Woden, ACT 2606 (tel. 281-6184)

Melbourn katalikų žurnalas

„Kairos“ praneša, kad popiežius Jonas Paulius II yra pasiryžęs atvykti į Australiją ir Sydney sausio 19 d. ketvirtadienį paskelbs Palaimintąją pirmąją australe vienuolę Mary MacKillop. Beatifikacijos iškilmės vyks Randwick hipodrome ir numatoma apeigose dalyvaus apie 250.000 žmonių.

Kariuomenės šventės minėjimas

Melbourne įvyks lapkričio mėn. 27 d., sekmadienį, 2.30 val. po pietų, Lietuvių Namuose, sekančia Tvarka;

1. Iškilmingos pamaldos šv. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje - 12 val.

2. Tolimesnė minėjimo tąsa - 2.30 val. p.p.

Organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis.

LKV S-gos Ramovė valdyba

Melbourno Lietuvių bibliotekoje

Gauti nauji leidiniai:

Veronikos Maminskaitės Kulbokienės „Gyvenimo Vingiuos“, Bostonas 1992, išleista Verutės ir Vlodo Kulboko lėšomis, 504 psl. su daug nuotraukų. Plačios apimties autorės prisiminimai iš Vilniaus krašto ir JAV-bių išeivijoje. V.M. Kulbokienė, baigusi Vilniaus universitete geografiją, nuolatine Lietuvių enciklopedijos bendradarbė ir kurį laiką buvusi Vilniaus krašto atstovė VLIKE.

Per M. Saženienę ir C. Vištaką gauti 4 egz. susipažinimui Lietuvoje leidžiamo kultūros žurnalo Lietuvai ir išeivijai „Santara“ (3 egz. Ričardo

Prano Pusdešrio kūrybos knygos „Eukalipto Pavėsyje“ pristatymas, kurį suruošė Ateitininkai ir Saulenė Pusdešrienė įvyko spalio mėn. 22 d. 4 val. p.p. Lietuvių Katalikų Centro salėje.

Is visos širdies esu dėkinga mieliems poezijos skaitytojams nuoširdžiai išgyventai perdavusiems Prano poeziją: Viktorui Ratkevičiui, Elytei Varnienei, Nikodemui Skidzevičiui, Vitai Bardauskaitei, Anitai Patupienei. „Nemuno Dukroms“ - Birutei Budrienei, Agutei Kaminskienei, Juditai Nekrošienei jautriai įsipynusiom daina. Svainiui Augustinui Kubiliui giliai pažvelgusiam į Prano Asmenį. Viktorui Baltučui nuoširdžiai įdėmiai knyga pristaciausiam. Solistei Genovaiti Vasiliauskienei už mielus prisiminimus ir „Kregždutę“. Prano sesutei Agutei Stepanienei už šiltą žvilgsnį į Brolio Kūrybą.

Nuoširdus dėkingumas gausiai susirinkusiems sutikti Prano kūrybos knyga.

Brangiems Prano idėjos draugams Ateitininkams, suruošusiems šį Prano kūrybos pristatymą, dėkoju visu nuoširdumu.

Man buvo graudžiai gera - kiekvienam atėjusiam, kiekvienam dalyvavusiam knygos pristatymo programoje jaučiau mielą artumą.

Mikutavičiaus dovana).

Iš red. Algimanto P. Taškūno gautas anglų kalba žurnalas „Lithuanian Papers“, annual Journal of the Lithuanian Studies Society at the University of Tasmania Volume 8 - 1994.

Lietuvių Kooperatinės Kredito Draugijos „Talka“ metinis

Esu nuoširdžiausiai dėkinga visiems.

Gaila, kad turiu tik kelias knygas ir nežinau kada gausiu. Kai tik atsiųs, galėsite įsigyti, kas tik norėsite.

Jaučiu, A.†A. mano Pranas bus laimingas, jeigu lietuvis skaitydamas Jo poeziją, mintimis pakils prie Amžinybės - Kristaus, prie Lietuvos - Rūpintojėlio.

Saulenė Pusdešrienė

Lietuvių Katalikų Moterų Draugijos pabendravimas buvo suruoštas spalio 26 d. šv. Kazimiero bažnyčioje 10 val. šv. Mišias aukėjo mūsų klebonas kun. Juozas Petraitis už gyvas ir mirusias Dr-jos nares, rožinis kalbamas už pasaulio atsivertimą, Auką atnešė ir rožinį pravedė valdybos narės.

Salėje praruoštas pusrytėlis, kurį palaimino pirm. Salomėja Vasiliauskienė, kun. Klebonas negalėjo dalyvauti. Pranešė, kad gavome video Australijos lietuvių koncertą Lietuvai Pasaulio Lietuvių Dainų Šventės išvakarėse. Filmą rodė A.Budrys.

Puikus, įdomus koncertas, giliai mintimi, nuoširdus D. Antanaitienės pravedimas. Laimingi nuvykę Lietuvon, galėję daina, žodžiu ir tautiniu šokių išreikšti mūsų meilę Lietuvai, dainavę kartu 26.000-čių choristų būryje Lietuvoje, Vilniuje! Ačiū už šį pabendravimą. S.P.

susirinkimas, įvykęs š.m. spalio mėn. 30 d., nutarė iš metinio pelno Melbourne Lietuvių Bibliotekai paskirti \$500.

Visiems mūsų bibliotekos geradariams rėmėjams nuoširdus ačiū.

J. Mikštas
Bibliotekos vedėjas

Melb. Dainos Sambūrio 45 m. Jubiliejus

Melbourn Dainos Sambūris, tai yra 27 choristai, dalyvavo Lietuvos Dainų Šventėje ir visi laimingai sugrįžo į namus. Sugrįžtųjų popietę suruošė kartu su Gintaro Tautinių šokių grupe spalio 9 d.

Popietę praėjo labai jaukioje nuotaikoje, salė buvo pilna svečių. Pasidalijome įspūdžiais, pamatėme video juostas iš Tautinių Šokių bei iš Dainų Šventės, pasivaišinom kava ir pyragais. Už nuoširdžią paramą praėjusiais metais norime visiems aukotojams padėkoti.

Aukos Melbourne Dainos Sambūriui: Ališauskai, Antanaitienė, Australijos Lietuvių fondas, Balbata, Balčiūnas, Baltrūnai, Bosikis, Bučelis, Čelna, kun. dr. Dauknys, Eskirtienė,

Jokubauskienė, Jurgelaičiai, Kinderienė, Korsakaitė, Kruženė, Kymantai, Melbourne Lietuvių Klubas, Mikštas, Sodaitis, Simkus, „Talka“, Valaitienė, Valkienė, Volkienė, Anon.

Tautinių šokių tėvų komiteto vardu B. Staugaitienė dėkoja „Gintaro“ jaunimo ansamblio rėmėjams.

„Gintaro“ Jaunimo ansamblio rėmėjai: Australijos Lietuvių fondas, Australijos Lietuvių Jaunimo Sąjunga, Lietuvių Ko-op. Kredito Draugija, „Talka“, Katalikų Moterų Draugija, Melbourne Pensininkų Sąjunga, Melbourne Saulių Kuopa, kun.dr.Pr.Dauknys, Sporto Klubas „Varpas“. Be to, įvairiais būdais rėmė: Socialinės

Globos Moterų Draugija ir p. Jonė Zalkauskienė, Karių Ramovė, Melbourne Lietuvių Klubas. Savo darbus padėjo: p. Halina Statkuvienė, p. Monika Žiogienė, p. Teresė Jurgelaitienė.

Ne už ilgo ir vėl įsijaukime Dainos Sambūrio 45 m. jubiliejaus koncerte, kuris įvyks gruodžio mėn. 4 d. Melbourne Lietuvių Namuose, 2.30 val. p.p. Kviečiame atsilankyti, pasiklausyti mūsų programos, kuria norime įrodyti, kad per 45 metus neatsilikome nuo dainos puoselėtojų Lietuvoje. Taip pat tikimės, kad ir Melbourne dainos mėgėjai ir toliau mus remis savo atsilankymu. Iki pasimatymo koncerte.

Danutė Lynikienė
Melb. Dainos Sambūrio pirm-kė.

I minėjimą Sale!

Sale, Latrobe Valley ir apylinkių lietuviams. Maloniai pranešu ir kviečiu atvykti į Sale Seniūnijos ruošiamas Prieškalėdines pamaldas ir Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimą, kuris įvyks lapkričio 26 d. šeštadienį 12 val. Pamaldos bus St. Mary's katedroje:

Mieli Tautiečiai,

kreipiuosi į Jus ieškodama truputį pagalbos. Mano dukrė In ga, 20 metų yra fizinė invalidė nuo gimimo.

47 Foster St., Sale. Šv. Mišias atnašaus kun. dr. Pr. Dauknys. Po pamaldų Kariuomenės šventės minėjimas įvyks: 12 Trood St., Sale. Bus įdomi paskaita, eilėraščiai, pasidalijami įspūdžiais grįžusių iš Lietuvos, loterija ir vaišės. Laukiame iš toli ir arti.

Sale Seniūnijos Seniūnė

Jeigu kas galėtų atsiųsti atliekamą daiktėlį, būčiau labai dėkinga. Mano adresas: R. Raukšienė, Veteranų 6-6 Dėmbava, 5337 Panevėžioraj Lithuania.

J. Mockūnas

Susirinkimų mėnuo

Geelongo Lietuvių sporto klubo „Vytis“ narių metinis susirinkimas įvyko spalio 16 d. Lietuvių Namuose.

Susirinkimą atidarė „Vytis“ klubo pirm. Liucija Volodkaitė-Koszela ir pakvietė pirmininkauti V. Bindoką, o sekr. J. Gailių.

Metinės veiklos pranešimą padarė pirm. L. Koszela, kasos metinę apyskaitą padarė kasininkas L. Bungarda, o Revizijos komisijos aktą perskaitė A. Obeliūnas.

Iš pranešimų paaiškėjo, kad valdyba metinę veiklą atliko gerai, ir patvirtinta vienbalsiai. Pirmininkė paaiškino apie artėjančią sporto šventę Geelonge 1995 metų pabaigoje ir, kad dalis patalpų jau yra užsakyta.

Praeitų metų susirinkimo protokolą perskaitė Jūratė Vitkūnaitė-Reilly.

Naujos valdybos rinkimai praėjo be didesnių sunkumų, pagal balsų daugumą į valdybą išrinkti sekantys nariai: A. Mačiūlytė-Brown, L. Bungarda, A. Wiasak, L. Volodkaitė-Koszela ir T. Bindokas, kandidatu liko M. Watck. Keturi valdybos nariai jau užaugę Australijoje, tai gražus pažymys, kad jaunimas perima „Vytis“ klubo tęstinumą.

Susirinkimo pirm. V. Bindokas padėjo senai valdybai už nuveiktus darbus, o naujai palinkėjo geros sekės suruošiant Sporto šventę Geelonge 1995 metais, ir susirinkimą uždarė „Tautos himnu“. Po susirinkimo nariai pavaišinti kavute.

Paremtime Sportininkų kelionę

1995-ųjų metų liepos mėn. pabaigoje Lietuvoje vyks V-sios Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės, su atidarymo iškilmėmis Vilniuje ir uždarymo - Kaune. Tai bus jau antrosios sporto žaidynės, atgavus mums savo Nepriklausomybę ir šį kartą jau nesant okupuotos sovietų kariuomenės. Šiose žaidynėse, kaip ir anksčiau visose buvusiose, dalyvaus Australijos lietuviai sportininkai. Jie Čikagoje ir

Jubiliejinis susirinkimas

Geelongo Lietuvių sąjungos klubo 25-tasis narių susirinkimas įvyko š.m. spalio 23 d. Lietuvių Namuose, kurį atidarė pirm. J. Gailius, atsistojimo minute pagerbdamas visus mirusius narius per 25-kis metus. Susirinkimui pirmininkavo V. Bindokas ir sekretoriavo Irta Valodkienė. Sąjungos veiklą per 25-kis metus trumpai apibūdino pirm. J. Gailius, kur paaiškino nariams, kad platesnis aprašymas pasirodys mūsų savaitraščiuose.

Kasos apyskaitą patiekė raštiškai kasininkas V. Mačiulis, kuriam pavyko padaryti geriausias metines pajamas per 25-kis metus, tai palikimų nuopelnas a.a. Juozas Rapkauskas ir Alg. Karpavičius. Revizijos patikrinimo aktą perskaitė V. Bindokas.

Patvirtinus veiklą ir metinę apyskaitą, susirinkimo pirm. pakvietė seną valdybą pasilikti dar ir sekantems metams, kurią sudarė pirm. - J. Gailius, vicepirm. - J. Medelis, vicepirm. moterų reikalams - I. Gailiuvienė, sekre. - Birutė Liebich ir kasininkas V. Mačiulis. Visiems sutikus ir susirinkimui pritarus perinkti sekančiai kadencijai, pririnkti du nauji kandidatai į valdybą V. Paskevičius ir V. Cerakavičius.

Irta Valodkienė tik prieš porą dienų grįžusi iš Lietuvos paaiškino apie Geelongo lietuvių pastatytą kryžių Kryžių Kalne ir pakvietė visus prisidėti. „Šatrijos“ tuntininkas V. Mačiulis paaiškino apie Skautų stovyklą Adelaidėje po Naujų Metų

paskutinėse Lietuvoje vykusiose žaidynėse, buvo išrinkti kaip drausmingiausi ir geriausiai pasirodę sportininkai, duodant juos pavyzdžių ir kitiems šiose šventėse dalyvavusiems.

Norint ir 1995-ųjų metų žaidynėse tinkamai reprezentuoti Australijos lietuvius, reikia pasiūsti mūsų pačias geriausias sportines pajėgas, jiems suteikiant ir tinkamą reprezentacinę aprangą. Tam

Geelongas

ir prašė paremti vykstančius skautukus. Susirinkimo pirm. V. Bindokas padėjo už darnų susiklausymą ir veiklą susirinkimą uždarė sugiedant „Lietuvos himną“. Po susirinkimo visi pakviesti prie vaišių stalo atžymėti 25-metų jubiliejų, kurį paruošė I. Gailiuvienė, A. Volodkienė, M. Manikauskienė, aišku tartininkavo ir visos narės, tai nuoširdus ačiū visiems.

Prie vaišių stalo pirm. J. Gailius perskaitė „Lettergram“ iš L. ir S. Bungardų atostogaujančių Canberroje. Išgerti stiklai už sidabrinį jubiliejų, Irmgardos Gailiuvienės gimtadienį ir Irto Valodkienės po keturių mėnesių atostogų sugrįžtuvės.

Popietę praslinko geroje nuotaikoje, klausantis Irto Valodkienės įspūdžių iš Lietuvos.

Geelongo bendruomenės susirinkimas

Š.m. spalio 30 d. Geelongo Lietuvių namuose įvyko metinis bendruomenės susirinkimas, kurį atidarė pirm. O. Schrederis susikaupti minute pagerbdamas mirusius bendruomenės narius.

Patiekė susirinkimui darbotvarkę ir pakvietė susirinkimui pirmininkauti V. Bindoką ir sekretoriauti Irta Valodkienę.

Po trumpų diskusijų prieita išvada praveisti susirinkimą pagal paskelbtą darbotvarkę, nes sumažinant valdybos narių skaičių reikalinga pakeisti įstatus, gal bent paskelbti spaudoje. Išsamų valdybos pranešimą padarė pirm. O. Schrederis, kasininkas A. Obeliūnas patiekė raštišką apyskaitą.

Revizijos aktą perskaitė A. Obeliūnas, kur daviniai atitiko

reikalinga gana daug finansinių lėšų, nes vien tik vieno krepšininko žaidimo uniforma, neskaitant batų, kainuoja apie 80-100 dolerių.

Australijos lietuvių sportininkų vardu aš kreipiuosi į Jus, prašydamas savo auką padėti jiems. Tik Jūsų nuoširdus dosnumas įgalins mūsų sportininkus šiose žaidynėse dalyvauti ir parodyti, kad Australijos lietuviškas jaunimas yra

kasininko pranešimą, taip pat perskaitė kitų organizacijų patikrinimo aktus, kur buvo galima susidaryti vaizdą, kad ne visi veda knygas reikiamai tvarkingai.

Organizacijų pranešimus padarė: J. Gailius, I. Skerytė-Lascombe ir R. Skerienė. Labai plačiai ir išsamiai padarė pranešimą apie lietuvių bendruomenės turto įteisinimą buvęs Geelongiškis Alg. Simkus.

Kaip visoje Australijoje taip ir Geelonge užkliuvome naujos valdybos rinkimuose, nes čia renkama iš 9-nių narių valdyba ir dviejų kandidatų. Nors susirinkime dalyvavo daugumoje moterys, bet pabūgo Lietuvių Namų remontą ir administravimą, tuo tarpu esantys vyrai kratė galvas ir laukė stebuklų. Po pertraukos prieita išvada, kad Prezidiumas sušaukia kitą susirinkimą kaip galima greičiau, o Lietuvių Namų reikalus sutiko atlikti A. Obeliūnas iki sekančio susirinkimo.

Atstovų rinkimai į Krašto tarybos suvažiavimą, atsiklausta kas važiuoja į Lietuvių Dienas, sutiko J. Gailius, Irta Valodkienė, R. Skerienė ir O. Schrederis.

Susirinkimas praėjo darbingoje nuotaikoje, daug kalbėta dėl Geelongo lietuvių bendruomenės turto įteisinimo bei numatytų sunkumų ir perregistravimo išlaidų, nes dabartinis „Trust Company of Australia Limited“ atsisako būti patikėtiniu.

Laiško ištraukos vertimas „Mes tikimės, kad Jūsų institucija jau yra inkorporuota pagal „Association Incorporation Act“. Jeigu taip, tai Jūsų institucija (valdyba) pati turėtų laikyti visą turto dokumentaciją kaip patikėtinę.

Susirinkimo pirm. V. Bindokas padėjo buvusiai valdybai bei jos pirm. O. Schrederiui už ilgametį darbą prie Lietuvių Namų ir susirinkimą uždarė „Lietuvos himnu“.

J. Gailius

dar labai gyvas ir sportiniame gyvenime labai gražiai reprezentuoja Australijos lietuvius ir pačią Lietuvą.

Cekius prašome išrašyti ALFAS vardu, 18 Miller Ave. Ashfield, 2131.

Su geriausiais sportiškais linkėjimais.

Antanas Laukaitis
Pirmininkas

Du prezidentai susitikime prisiminė ir trečiąsias šalis

(Atkelta iš 3-čio psl.)

A. Brazauskas, - dėl Rusijos tranzito per Lietuvą sureguliuavimo visiškai aiški: mes siekiame, kad šis klausimas būtų išspręstas remiantis tarptautine teise. Kol kas, deja, tebegalioja vizų režimas su Rusija, bet mes siekiame jį kuo labiau palengvinti, supaprastinti. Šiuo klausimu mes pateikėme pasiūlymų Rusijai“.

Komentuodamas UNESCO iškeltą idėją surengti Rytų Europos valstybių aukščiausiojo lygio susitikimą, A. Brazauskas pažymėjo, kad „trijų Baltijos valstybių vadovų susitikimas su „Vyšegrado ketverto“ šalių lyderiais būtų naudingas daugeliui atžvilgių, nes šios šalys per pastaruosius dešimtmečius nuėjo

panašų kelią ir dabar vykdo analogiškas reformas. Mes galėtume apsvarstyti dabartines politines problemas ir bendras perspektyvas, pasikeisti patyrimu. Aš tikiuosi, kad šiais klausimais pavyks pasikeisti nuomonėmis su šių šalių vadovais ESBK susitikime Budapešte, po to per mano vizitą į Prahą. Apie tai aš jau kalbėjau su Lenkijos prezidentu L. Valęsa, kuris pritarė tokio susitikimo idėjai ir yra pasirengęs ją apsvarstyti“.

„L.R.“

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

Klubo valandos:

Pirmd., trečiad., ketvird., 5 - 10 val.

ANTRADIENIAIS KLUBAS UZDARYTAS

Penktadieniais 5 - 11.30 val.

Šeštadieniais 2 - 12.30 val.

Sekmadeniais 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad nuo 6. val.

Sekmadeniais nuo 1. val.

Skanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8.00 val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Kaina \$4. Kviečiame visus.

Seimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose?

Kodėl nepasiteirauti?

Skambinkite 708 1414.

